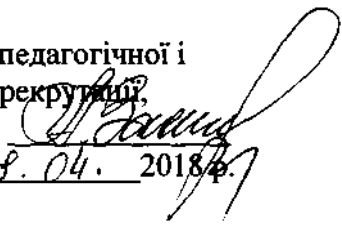

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогічної та вікової психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
Загальної навчальної роботи та рекрутингу,
проф. Тавришук С. В.
протокол № 7 від 18.04.2018р.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА РІЗНИМ
КАТЕГОРІЯМ ОСІБ

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістра
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність: 053 «Психологія»
освітня програма: «Психологія»

Програма навчальної дисципліни «Психологічна допомога різним категоріям осіб» підготовки магістра, галузі знань 05 соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія» за освітньою програмою «Психологія»

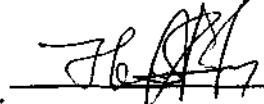
Розробники: Гошовська Дарія Тарасівна, кандидат психологічних, доцент

Рецензент: Мушкевич Мирослава Іванівна кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри практичної психології та безпеки життєдіяльності

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології
протокол № 11 від 20.03. 2018 р.

Завідувач кафедри: проф. Гошовський Я.О.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології
протокол № 7 від 11.04. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету Іванашко О.Є.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма		
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальність 053 Психологія Освітня програма: Психологія Освітній ступінь: магістр	За вибором
Модулів – 3		Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		6-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр 11
		Лекції - 18 год.
	Практичні, семінарські - 16 год.	
	Лабораторні – 16 год.	
	Самостійна робота -62 год.	
		Консультації – 8 год.
		Вид контролю: екзамен

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
заочна форма		
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальність 053 Психологія Освітня програма: Психологія Освітній ступінь: магістр	За вибором
Модулів – 3		Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		7-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр 13
		Лекції - 12 год.
	Практичні, семінарські - 10 год.	
	Лабораторні – 10 год.	
	Самостійна робота 74 год	
		Вид контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні уявлення про основи психологічної допомоги особам різних вікових категорій, практичні основи проведення тренінгу для різних категорій громадян.

Основною метою навчальної дисципліни є сформувати у майбутнього психолога практичні знання та уміння, які стосуються забезпечення емоційної смислової та екзистенційної підтримки у ситуаціях труднощів, які виникають у процесі особистісного та соціального буття. Тут необхідно володіти сформованими знання й уміннями, які необхідно враховувати і використовувати у своїй практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Психологічна допомога різним категоріям осіб" є інформація про становлення психологічної допомоги як галузі психологічної науки і практики у сучасному українському суспільстві. Проблеми психологічного забезпечення надання психологічної допомоги різним категоріям громадян в Україні та за кордоном. Теоретико-методологічні підходи до вдосконалення роботи соціально-психологічних служб. Проблема становлення роботи з психологічної допомоги населенню як сфери наукових досліджень.

Спрямування психологічної допомоги на роботу з різними віковими групами. Впровадження психологічних методів у психологічну роботу з населенням, що потребує психологічного захисту. Проблеми вдосконалення професійної діяльності психологічної підготовки в практичній роботі психологів.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця вивчення курсу магістранти будуть компетентними у таких питаннях: **знати:**

1. Поняття і зміст психологічної допомоги
2. Форми та методи психологічної допомоги
3. Методологічний фундамент психологічної допомоги
4. Зміст психологічної допомоги
5. Систему принципів та способів психологічної допомоги
6. Поняття технік та методик, прийомів роботи з різними категоріями осіб.
7. Зв'язок професійного рівня фахівця із змістом психологічної допомоги.
8. Індивідуальні особливості особистості, які впливають на зміст психологічної допомоги.
9. Основні мотиви психологічної допомоги.
10. Особливості надання психологічної допомоги у різні вікові періоди особистості
11. Фактори, значимі для планування психологічної допомоги
12. Види психологічної допомоги в Україні та за кордоном.
13. Принципи та способи допомоги клієнту.
14. Фактори, які гальмують розвиток особисті.
15. Основні підходи в консультиванні, корекції, психотерапії з питань психологічної допомоги.
16. Основні галузі застосування науки психологічної допомоги

17. Моделі розвитку стресостійкості.
18. Допомога у подоланні вікової та професійної кризи.
19. Специфіка надання психологічної допомоги з питань вирішення проблем психічного та особистісного здоров'я.
20. Вирішення проблем особистісного та емоційного характеру.
21. Вирішення проблем осіб із особливими потребами та психологічна допомога їх родинам
22. Допомога особистості у кризовому суспільстві.
23. Психологічна допомога у закладах пенітенціарної системи.

вміти:

1. Аналізувати різні підходи до надання психологічної допомоги;
2. Використовувати основні принципи надання допомоги в практичній діяльності
3. Підбирати шляхи для подолання особистісних та професійних деформацій.
4. Визначати шляхи і форми психологічної допомоги особам різних вікових категорій
5. Обирати ефективні напрямки в наданні психологічної допомоги
6. Застосувати адекватні засоби для корекції особистісних і професійних деформацій
7. Виявляти чинники формування і розвитку кар'єри, аналізувати кар'єрні тенденції особистості;
8. Розуміти вікові, професійні, статеві особливості особистості та основні принципи надання психологічної допомоги
9. Розуміти особливості розвитку різних здібностей у залежності від умов;
10. Визначати шляхи подолання вікової, професійної кризи індивіда;
11. Складати план психологічної допомоги особистості в конкретній ситуації

4.ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Лек.	Прак.	Лабор.	Сам. робота
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Психологічна допомога дітям та учням шкільного віку					
Тема 1. Поняття психологічної допомоги у сучасному суспільстві.	10	2			8
Тема 2. Особливості психологічної допомоги дітям раннього та дошкільного віку.	12		2	2	8
Тема 3. Значення і розвиток психологічної допомоги учням підліткового віку. Комплекси та кризи підліткового віку	14	2	2	2	8
Тема 4. Значення і розвиток психологічної допомоги учням старшого шкільного віку	12	2	2	2	6
Змістовий модуль II. Психологічна допомога особам зрілого віку					
Тема 5. Психологічна допомога особам на етапі створення сім'ї, на етапі конфліктів та розлучень.	14	2	2	2	8
Тема 6. Психологічна допомога особам, які втратили роботу.	14	2	2	2	8
Тема 7. Психологічна допомога сім'ям на	14	2	2	2	8

етапі «порожнього гнізда».					
Змістовий модуль III. Психологічне забезпечення діяльності в екстремальних та надзвичайних ситуаціях					
Тема8. Психологічна допомога особам літнього віку.	14	2	2	2	8
Тема 9. Психологічна допомога на етапі втрати чи хвороби	14	2	2	2	8
Всього	120	18	16	16	64

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з.п.	Тема	Кількість годин
1.	Визначення норми та відхилення у психофізичному розвитку	8
2.	Психологічна допомога у підготовці дітей до садочка чи школи	8
3.	Вплив психологічної допомоги на статус осіб похилого віку	8
4.	Психологічна реабілітація патологічних станів у людей	8
5.	Кризові стани особистості, які пов'язані з втратою роботи.	8
6.	Психологічна робота із особами зрілого віку	88
7.	Психологічна допомога у вирішенні проблеми самотності	8
8.	Особливості переживання втрати близьких людей	8
	Всього годин	64

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Скласти план обстеження дитини раннього віку
2. Скласти програму інтерв'ю з колишнім спортсменом, який полишив великий спорт.
3. Проаналізувати причини підліткових криз та комплексів.
4. Розробка рекомендацій психологу для роботи з учнями старшого шкільного віку з проблем профорієнтації.
5. Методи соціальної роботи з жертвами сімейного насилля (офіційне попередження, профілактичний облік тощо). Стадії роботи з жертвами насильства.
6. Скласти план-схему консультування людини на етапі переживання хвороби чи втрати близьких людей.

7. ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи оцінювання:

- поточне опитування та тестування;
- оцінювання виконання практичних завдань;
- контрольна робота;
- екзамен.

. Практичні передбачено проводити у формі комбінованого опитування, тестування, застосування елементів тренінгу та мозкового штурму.

Розподіл балів, які отримують студенти

Загальна оцінка за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з трьох модулів: поточне оцінювання (аудиторні заняття), контрольні роботи; самостійна робота впродовж семестру.

Поточний контроль (маx = 40 балів)							Контрольна робота	Всього	
Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		Змістовий модуль III				ІНДЗ
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	10б.	60б.	100б.
-	5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсowego проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
1-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано можливістю повторного складання

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абабаков В. А. Адаптация к стрессу / Абабаков В. А., Перре М. Основы теории, диагностики, терапии. - СПб.: Речь, 2004. - 166 с.
2. Актуальные проблемы кризисной психологии: Сб. научн. трудов / Отв. ред. Л. А. Пергаменщик. - М.: НИО, 1999. - 188 с.
3. Анцыферова Л. И. Личность в тяжелых жизненных условиях / Анцыферова Л. И. : переосмысление, преобразование ситуации и психологическая защита // Психологический журнал. -1994. - Т. 15. - № 1.
4. Бодров В. А. Психологический стресс: развитие и преодоление / Бодров В. А.. - М.: ПЕР СЭ. - 2006 - 528 с.
5. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості / Бондаренко О. Ф. - Харків: Фоліо, 1996. -237 с.
6. Власов П.О. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ по його подоланню / Власов П.О., Запорожцев А.В., Брижик В.О.-Дніпропетровськ, 2006. -342с.
7. Гринберг Дж. Управление стрессом / Гринберг Дж.. - СПб: Питер, 2004. - 496 с.
- Дьяченко М. И. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях / Дьяченко М. И., Кандыбович Л. Л., Пономаренко З. А.. - Минск, 1985.- С.48.
8. Ильин Е. П. Психофизиология состояний человека / Ильин Е. П.. - СПб.: Питер, 2005.
9. Запобігання домашньому насильству і торгівлі жінками.- К, 202. – 456с.
10. Зверева І. Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми і молоддю в Україні / Зверева І. Д.: Теорія і практика: Монографія. — К., 1998. – 236с.
11. Кокун О. М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини / Кокун О. М. : психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія. - К.: Міленіум, 2004. - 265 с.
12. Корольчук М. С. Теорія і практика професійного психологічного відбору / Корольчук М. С., Крайнюк В. М. : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Ніка-центр, 2006. - 580
13. Корольчук М. С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах / Корольчук М. С., Крайнюк В. М.: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: Ніка-центр, 2006. - 580 с.
14. Кризисные события и психологические проблемы человека / Под. ред. Л. А. Пергаменщика. - Мн.: НИО, 1997. - 207 с.
15. Крюкова М. А.. Экстренная психологическая помощь / Крюкова М. А. : практическое пособие. - М.: НЦ ЭНАС, 2003. - 64 с.

16. Леонова А. Б. Комплексная стратегия анализа профессионального стресса: от диагностики к профилактике и коррекции / Леонова А. Б. // Психологический журнал, 2004. - Т. 25. - № 2. - С. 75 - 85.
17. Леонова А. Б. Основные подходы к изучению профессионального стресса / Леонова А. Б. // Вестн. Моск. ун-та, серия № 14. Психология, 2000, № 3.- С. 4- 21.
18. Малкина-Пых И. Г. Экстремальные ситуации / Малкина-Пых И. Г. // Справочник практического психолога. - М.: ЭКСМО, 2005. - 960 с.
19. Осипова А. А. Справочник психолога по работе в кризисных ситуациях / Осипова А. А. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. - 315 с.
20. Розов В. І. Психологічна підготовка до діяльності в умовах професійного стресу / Розов В. І. -В зб. Психопрофілактична робота з персоналом: теоретичні та організаційно-практичні питання. - К.: КНУВС, 2007.
21. Соловьева С. Л. Психология экстремальных состояний / Соловьева С. Л. - СПб.: ЭЛБИ, 2003. - 128 с.
22. Солошенко Д. В. Экстренная психологическая помощь / Солошенко Д. В. Консультирование. - Х.: Торсинг, 2001. - 192 с.
23. Тарабрина Н. В. Практикум по психологии посттравматического стресса / Тарабрина Н. В. - СПб: Питер, 2001. - 239 с.
24. Холмогорова А. Б. Психологическая помощь людям, пережившим травматический стресс / Холмогорова А. Б., Гаранян Н. Г.. - М.: МГППУ, 2006. - 112 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Основні недоліки і переваги парапсихологічної допомоги (знахарі, мольфари тощо).
2. Скласти план роботи психолога школи, враховуючи всі напрямки діяльності
3. Характеристика методів та методик дослідження готовності дитини до навчання у школі
4. Скласти прес-реліз власної психологічної служби (коротка замітка – інформація про діяльність служби в ЗМІ).
5. Основні етапи психологічної допомоги військовослужбовцям, які скеровуються для несення військових дій
6. Скласти план бесіди для психолога з ВІЛ інфікованим.
7. Види допомоги практичного психолога в закладах охорони здоров'я.
8. Скласти рекомендації психологу для роботи з людиною у стані горя.
9. Аналіз понять психічне здоров'я, душевне здоров'я та психологічне здоров'я.
10. Скласти рекомендації психологу для роботи з людиною у стані втрати близької людини

11. Проаналізувати методи психологічного супроводу при душевних і духовних стражданнях, граничних станах.
12. Скласти рекомендації психологу для роботи із дітьми з особливими потребами.
13. Аналіз понять "діти з вадами розвитку", "діти з вадами функцій", "діти з відхиленнями у стані здоров'я", "неповносправні особи".
14. Скласти план бесіди для психолога з ВІЛ інфікованим
15. Способи психологічної допомоги родинам з неповносправною особою.
16. Скласти рекомендації психологу для роботи з людиною схильною до анорексії.
17. Розкрити особливості використання методу арттерапії, музикотерапії, трудотерапії. При яких проблемах вони найбільш ефективні.
18. Скласти алгоритм роботи психолога з дітьми – біженцями.
19. Поняття психологічного забезпечення спортивної діяльності. Аналіз передстартових станів та їх особливостей.
20. Скласти рекомендації психологу для роботи з людиною схильною до алкогольної залежності.
21. Основні фактори впливу на психологічну готовність спортсменів до змагань.
22. Скласти рекомендації психологу для роботи з людиною у стані фрустрації.
23. Характеристика загальної і спеціальної підготовки спортсменів до змагань.
24. Напрямки психологічної допомоги жертвам насильства.
25. Характеристика технік «Лист», «Телефонна розмова», «Порожній стілець».
26. Поняття про насильство та його види (психологічне, фізичне, економічне тощо).
27. Скласти програму інтерв'ю з колишнім спортсменом, який полишив великий спорт.
28. Причини насильства у сім'ї. Способи запобігання.
29. Розробка рекомендацій психологу для роботи з дітьми, що зазнали насильства.
30. Методи соціальної роботи з жертвами сімейного насилля (офіційне попередження, профілактичний облік тощо). Стадії роботи з жертвами насильства.
31. Скласти план-схему консультування сім'ї на етапі конфлікту.
32. Основні етапи консультування сімейних пар на етапі конфлікту.
33. Скласти програму реабілітації бійців, що повернулися з АТО.
34. Принципи та етапи консультування сімейних пар.
35. Скласти план роботи психолога з профілактичної роботи із дітьми «групи ризику»
36. Характеристика моделей поведінки при сімейних конфліктах.
37. Скласти план роботи психолога щодо роботи та ведення обліку дітей у загальноосвітніх закладах, які проживають в неблагополучних сім'ях.
38. Проаналізувати шляхи розв'язання подружніх конфліктів.
39. Скласти план - схему організації роботи психолога з осиротілою сім'єю.

40. Способи та особливості надання консультативної допомоги під час укладання шлюбу.
41. Основні техніки у роботі з дітьми, які зазнали насильства.
42. Психологічна допомога розлученим, незаміжнім жінкам.
43. Розробити програму психологічної допомоги дітям з неповних сімей
44. Аналіз практичних способів роботи психолога з неблагополучними сім'ями.
45. Розробити анкету з метою виявлення стилю діяльності тренера у роботі зі спортсменом, який зазнав поразки.
46. «Гаряча лінія» як форма надання соціальної допомоги постраждалим від торгівлі людьми.
47. Надання допомоги потерпілим від торгівлі людям
48. Скласти план роботи психолога щодо роботи та ведення обліку дітей у загальноосвітніх закладах, які проживають в неблагополучних сім'ях.
49. Історія становлення практичної психологічної допомоги: побутовий і професійний рівень
50. Розробити рекомендації для людей, які постраждали внаслідок сексуального рабства/насильства.
51. Характеристика превентивних заходів протидії торгівлі людьми.
52. Скласти схему вивчення особистості підлітка.
53. Характеристика стадій та способів профілактики насильства.
54. Скласти план роботи практичного психолога дитячого садочка враховуючи всі напрямки діяльності.
55. Характеристика заходів щодо виявлення та профілактичної роботи з дітьми «групи ризику».
56. Скласти план роботи психолога з дітьми із шкільною дезадаптованістю.
57. Проблема торгівлі дітьми в Україні та за кордоном. Основні причини.
58. Скласти рекомендації для вчителів по роботі з обдарованими дітьми.
59. Основні форми соціальної роботи (благодійність, доброчинність, захист, допомога), їх відображення в зарубіжному і вітчизняному досвіді.
60. Скласти прес-реліз діяльності кабінету психологічної допомоги.